

JANUARI 1965 HÄFTE 1

Social- medicinsk tidskrift

FYRTIOANDRA ÅRGÅNGEN

Socialpolitisk forskning

Socialpolitiska kommittén föreslår att ett socialpolitiskt utredningsinstitut oberoende av universitet och högskolor skall inrättas och att institutet bör sortera direkt under Socialdepartementet. Institutets verksamhet kommer tydligen i första hand att gälla olika organ och funktioner som är underställda Socialdepartementet, det skall vara inriktat på målforskning och praktiska åtgärder, studera erfarenheter och anvisa reformer mot missförhållanden samt lansera nyheter inom socialpolitiken

I första hand bör en kartläggning ske av hela socialpolitiken och material insamlas för vidare analys. En av de första och viktigaste uppgifterna för institutet skall vara en riktig och ändamålsenlig socialstatistik. Den som för närvarande finnes är av administrativ natur. Det krävs en enhetlig plan för statistiken. Med hjälp av ett samordnat material från olika områden kan man skapa bättre förutsättningar för förslag rörande fortsatta sociala reformer. Institutet bör svara för planläggning och analys av un-

dersökningar medan insamling av data och teknisk bearbetning skall åvila Statistiska centralbyrån eller annat ämbetsverk.

Institutet skall också samordna de utredningar som bedrivs på olika håll och skall för detta upprätta ett långsiktigt program. Genom sin kartläggning skall institutet kunna ge upplysning om tidigare undersökningar och deras planläggning, gjorda erfarenheter o. s. v. Nödiga uppgifter skall kunna tillhandahållas kommuner och landsting, vetenskapliga institutioner och även enskilda organisationer som önskar upplysning för egna undersökningar. Institutet skall inte bara bilda kärnan i statliga utredningar på socialpolitikens område utan skall också kunna tjänstgöra som ett permanent kommittésekretariat, biträda kommittéerna med uppläggning av deras arbete, planering och analys av undersökningar m. m. Det skall verka som ett allmänt service-organ och bistå landsting, kommuner och vetenskapliga institutioner med råd och upplysningar vid planering av deras undersökningar.

En allmän upplysnings- och informationsverksamhet förutsättes från institutets sida genom en tidskrift eller på annat sätt.

Det föreslagna institutet skall ledas av en styrelse med fem ledamöter som utses av regeringen. Dessutom skall finnas ett rådgivande organ, ett socialt råd av personer med erfarenhet inom olika vetenskapsgrenar och sociala områden. Verksamheten bör utvidgas successivt. För det första året föreslås ett anslag på 500 000 kronor.

Dagens Nyheter har åtskilliga anmärkningar att göra mot det gjorda förslaget. Tidningen ser det som ett dåligt skämt att det blivande institutet skall kunna fullgöra den väldiga mängd av uppgifter som föreslås med totalt två befattningshavare med hög kompetens plus "någon kanslipersonal" och en årsbudget på en halv miljon. Tidningen avslutar sin beska kritik sålunda:

Skall denna lilla modell bli gällande vore det nog bättre att först som sist låta socialhögskolor och universitet tillsamman klara också den mer målinriktade socialforskningen. Det är ju inte längre geografiska avstånd mellan orter och personer, utan administrativa och organisatoriska och prestigemässiga trösklar som vållar de allvarliga kommunikationsproblemen i den snabba förändringens samhälle. Det är hög tid att forskningsberedningen under statsministerns ordförandeskap tar ett samlat och stort grepp på socialforskningen innan den förpuppas i ett alltför trångt skal eller sipprar ut i relativt godtyckliga kanaler.

Av intresse kan vara att *det danska Socialforskningsinstitutet* nu lämnat en redogörelse för sin verksamhet under tiden från den 1.4.1961 — 31.3.1963. Det danska institutet är tydligen inte någon förebild ifråga om administration och personaluppsättning till det i Sverige avsedda. Köpenhamnsinstitutet tillkom genom lag av år 1958 och styres av ett forskningsråd och en direktör. Medlemmarna av forskningsrådet utses av socialministern efter förslag dels av universiteten i Köpenhamn och Århus, dels av i lagen angivna styrelser. Socialministern utser ordförande och vice ordförande efter förslag av rådet. Rektorn vid Köpenhamns universitet är ordförande i rådet och en avdelningschef i socialmi-

nisteriet vice ordförande. Som medlemmar fungerar sex professorer, samtidigt ämnesföreträdare i universiteten för socialmedicin, socialpolitik, psykologi, nationalekonomi, psykiatri och sociologi. Därjämte finnes nio av olika styrelser föreslagna ledamöter som representerar skilda ämbetsverk och sociala verksamhetsområden.

Forskningsrådet i Danmark har under den redovisade perioden haft 7 sammanträden. Institutets administrativa chef är direktör och dansk pol. mag. Flertalet s. k. forskningsledare som är fyra och därtill nio forskningsassistenter är danska pol. magistrar eller med motsvarande kompetens inom psykologi och medicin i två fall.

Institutets budget belöpte sig åren 1962 — 1963 till 1 360 000 danska kronor av vilka omkring 272 000 kronor utgjorde anslag från National Institute of Mental Health.

Under den period redogörelsen gäller har institutet haft ett omfattande arbete med insamling av material för undersökningar av fysiskt handikappade, av danska familjers sociala säkerhet samt rörande "de äldre i Danmark". Slutligen har även undersökningar inom barnavårdsområdet och beträffande danska sexualvanor gett institutet arbete.

Det svenska institutet ges en så stark *politisk* förankring att man måste se pessimistiskt på dess möjligheter att kunna uppvisa förutsättningslösa och objektiva forsknings- och utredningsresultat.

En bättre departemental utredningsservice behövs otvivelaktigt i statsförvaltningen. Men institutioner och kanslier för detta ändamål får inte förblandas med eller falskeligen ges sken av att vara "forskningsinstitut" med samma strängt objektiva kriterier på verksamheten som gäller i det vetenskapliga arbetet. Det vidlyftiga socialpolitiska fältet har utrymme för åtskilliga specialiteter, vilkas teoretiska och praktiska forskningsuppgifter bäst löses vid universitet och högskolor.